

kár? Milliokról azonban szó sem lehet, amit számadatokkal bizonyít. Rátér a pénzügyi mérleg romlásának kérdésére s hogy mennyiben van erre befolyása az anyagbeszerzéseknek. *Husz év óta romlik az államvasút pénzügyi mérlege s a koalíciós kormány alatt csak az történt, aminek bekövetkezése előrelátható volt.* A zónatarifából indult ki a pénzügyi romlás, amikor a forgalom egyszerre óriási módon föllendült, de a bevétel nem emelkedett ezzel arányosan. A koalíciós kormány alatt pedig ez a forgalom olyan hatalmas lendülettel emelkedett, mint azelőtt husz év alatt egyetlen egyszer sem. Ezért támadtak a zavarok. A kettős vágányok elégtelensége és az állomások szűk volta szintén hozzájárultak a bajok növelésére.

Végezetül az államvasút pénzügyi romlásának kérdésével foglalkozik és védelmezi a koalíciós kormány gazdálkodását. Részletes adatokat, számsorokat olvas föl és tiltakozik ellene, hogy a Máv. pénzügyi romlásáért egyedül a koalíció volna felelőssé tehető. Ezt a romlást hosszú évek hibái idézték elő és miattuk nem lehet a koalíciót bűnbaknak odaállítani.

Az elnök öt perc szünetet rendelt el.

Szünet után az elnök javasolta, hogy Sztérenyi indítványáról csak azután döntsön a Ház, ha Heltai Ferencet is meghallgatta, aki ugyanabban a tárgyban, ugyanolyan tartalmu indítványt jegyezett be.

A Ház az elnök javaslatához hozzájárult.

(Heltai beszéde.)

Heltai Ferenc kijelenti, hogy nem mint a pénzügyi bizottság előadója kritizálta meg az államvasutak gazdálkodását, de Söpkéz Sándornak a kereskedelmi tárca költségvetése során mondott beszédekényszerítette a válasza. Személyeket gyanúsítani pedig egyáltalában nem akart, most se akar. Adatokkal kívánja igazolni a tűzifa-, talpfa- és szénbeszerzés terén követett hibás gazdálkodást. Tűzifából az előző kereskedelmi kormány mindig többet szerzett be, mint amennyit az államvasutak vezetősége javasolt, sokszor épen kétszerannyit. Az így beszerzett és fölhalmozott tűzifa most ott rothad a vonalak mentén. A tűzifát oly drágán szerezték be, hogy most még az alkalmazottak sem veszik, mert a piacon sokkal olcsóbban kaphják. A talpfabeszerzésre fordított költség 1901 óta ötmillió koronáról tízmillió koronára emelkedett, holott ezt a vonalak fejlődése egyáltalán nem tette megokolttá.

Megbocsáthatatlan hiba, hogy a tölgyfotalpfákat telítetlen állapotban vették és csak a bükkfa-talpfákat vették telített állapotban. Már pedig a telítetlen talpfák 7—8 év alatt elpusztulnak, míg a telítettek husz, de sokszor harminc évig is eltartanak. Ennek következménye, hogy nálunk évente a talpfák 10 százalékát ki kell cserélni, míg a porosz államvasutnál ez csak 16 százalékot tesz ki. Ebből megérthető, hogy miért kerül nálunk oly sokkal többbe a pályaföntartás is, mint Poroszországban. Nálunk az utolsó hat év alatt a talpfa ára százhusz-százharminc százalékkal emelkedett, míg Poroszországban csak husz százalékkal. Az államvasutak vezetősége 1905 óta a talpfabeszerzés körül olyan eljárást követett, amely valóssággal mesterséges uton idézte elő az árak emelkedését.

Heltai Ferenc: Kéri a bizottság kiküldésének mellőzését, minthogy az általa beterjesztett adatok igazolták multkori kritikáját. (Zajos éljenzés és helyeslés.)

(A bizottság körül.)

Lukács László pénzügyminiszter nem helyesli bizottság kiküldését. Ez nem is vezetne célhoz, meg a bizottság nincsen fölruházva azokkal a jogokkal és eszközökkel, amelyek az igazság kiderítéséhez szükségesek. Nem idézhet tanukat, okmányok előadására senkit nem kötelezhet.

Apponyi Albert gróf fölszólalni kíván, mire az elnök megkérdezi, hogy milyen címen kíván beszélni — mivel a házszabály értelmében indítványokhoz senki hozzá nem szólhat.

(A talpfa, a talpfák!)

Az államvasutaknak az Eisler-féle ajánlat dolgaiban annakidején beadott jelentése az objektív igazsággal merőben ellenkező dolgokat tartalmaz. Hogy merte a vonatok igazgatósága apodiktikusan azt mondani, hogy tíz év alatt nem fognak csökkenni a talpfaárak. Ahoz, hogy emelkedő árak mellett hosszú lejáratu szerződést kössön, egyetlen középponti igazgatónak sincs joga, amely közpénzeket kezel. Ráadásul még azt is megengedték Eisleréknek, hogy a

talpfákat ne baltázva, megfaragva, hanem csak fűrészelve szállítsák. (Nagy mozgás a Ház minden oldalán.)

Sztérenyi József: Ezt én nem tudtam.

Heltai Ferenc: Ugy látszik a képviselő ur sok mindent nem tud. (Derűtség.) Pedig én még fogok egyet-mást mondani. Ugyanabban az időben, amikor a magyar kormány az Eisler-féle szerződést megkötötte, az olasz államvasutak is kötöttek egy talpfa-szerződést, még pedig ugyanannyi mennyiségre, mint a magyar kormány, de ők ezt hétmillió koronával olcsóbban kapták. (Nagy mozgás a Ház minden oldalán.)

Sándor Pál: Ezek után sajnálom szegény Habárt.

Sztérenyi József: Mi az, kérem?

Sándor Pál: Igen, kérem, sajnáljuk Habár Mihályt. (Nagy mozgás és zaj.)

(Leleplező adatok.)

Heltai Ferenc: Rámutat arra, hogy a kereskedelmi minisztériumban ma körülbelül négy fatermelőnek az ajánlata fekszik, közel hat-százezer talpfára, amelyek az Eisler-féle áraknak feléért is hajlandók a vasutaknak szállítani. Az Eislerékkel kötött szerződés urrátette ezt a céget az egész magyarországi talpfatermelésen! A cég most maga szabja meg az árakat a kisebb termelőknek s míg ő ezektől három-négy koronával veszi a talpfa darabját, ő maga majdnem hét koronáért szállítja a vasutaknak. A szerződés tíz esztendő alatt huszonhalmillió koronát jelent Eisleréknek.

Apponyi Albert gróf: Mint a volt kormány-nak egyetlen jelenlevő tagja, kéri a Házat, hogy hallgassák meg. Ellentétben a miniszter nyilatkozatával igenis arra kéri a Házat, hogy küldjön ki bizottságot az adatok megvizsgálására.

Most házszabály-vita keletkezett, amelyben résztvett Hock János, Lengyel Zoltán és Thaly Ferenc.

(Heltai győzelme.)

Sztérenyi József személyes megtámadás címén beszélt. Kijelenti, hogy Heltai adatai helyesek, de egyszersmind megállapítja, hogy Heltai beszédében egyetlen terhelő adat sincs a volt kormány tagjai ellen. (Zajos fölkiáltások a jobboldalon: Heltai ezt nem is akarta!)

Ezek után az elnök elrendelte a szavazást elsőbbsen Sztérenyi indítványára. A Ház többsége elvetette az indítványt. Ugyanez a sors érte Heltai Ferenc indítványát is.

Az elnök megállapította a holnapi napirendet és ezzel az ülés háromnegyed három órákor véget ért.

A kormány nem kér indemnitást.

Budapestről jelentik: A kultuszvitához még mindig jelentkeznek szónokok, úgy, hogy még a jövő héten is ez a tárca lesz a képviselőház napirendjén. Hátra van még az igazságügyi és a pénzügyi tárca, úgy, hogy ha e két tárca költségvetésének tárgyalása normális keretek között marad, akkor a Ház június vége előtt készen lesz a költségvetéssel. Ennek dacára erősen tartotta magát a hír, hogy a kormány indemnitást kér. Egyik újságíró ma megkérdezte Lukács László pénzügyminisztert, hogy szándékozik-e a kormány indemnitást kérni?

A pénzügyminiszter kereken kijelentette: — Nem!

A kormány, ha a költségvetést a Ház le-tárgyalja, az appropriációs javaslatot terjeszti elő, amely ép úgy fölhatalmazási és bizalmi javaslat, mint az indemnitás.

— **A Yoshiwarát fölépítik.** Londonból je-

lentik: Tokióból érkezett távirat szerint a japán lapok körkérdest intéztek a közönséghez, hogy kívánja-e az elhamvadtt Yoshiwara fölépítését. Óriási tömegű válasz érkezett be és legnagyobbbrészt olyan, mely a Yoshiwara fölépítését kívánja. Különösen a japán asszonyok szavaztak így azzal az indokolással, hogy leányaik tisztességét csak úgy tudják biztosítani, ha ezt a városrészt újból fölépítik. Valószínű, hogy a főváros teljesíteni fogja a közönség kívánságát és hamvaiból ismét föltámad a páratlan Yoshiwara.

A szegedi mandátum ügye.

— Návay Tamás a hivatalos jelölt. —

(Saját tudósítónktól.) Azok a hosszas tárgyalások, melyeket a szegedi munkapárt hivatalos állásfoglalása körül az I. kerületi mandátum ügyében a körülmények ismert alakulásai tettek szükségessé, pénteken délután hat órákor befejeződtek. A munkapárt egyhangu lelkesedéssel jelölte Návay Tamás csanádmegyei földbirtokost s mert a jelölés Jeszenszky Sándor államtitkár egyenes ajánlatára történt, Návay Tamás a kormánynak s a szegedi munkapártnak egyaránt hivatalos jelöltje. Jelöltségét a párt befejezett ténynek tekinti és készül a vasárnapi programbeszédre. Az a lelkesedés, az a meleg, tüntető ováció, melylyel Rósa Izsó dr és Szarvady Lajos ajánló szavaira a munkapárt jelölő-gyűlése felelt, hangos bizonyítéka annak, hogy ez a megoldás igen szerencsés a progresszió és liberalizmus hiveinek szíve szerint való és egyuttal megkapó előjátéka volt a június tizenegyedikéi diadalnak. Návay Tamás személyében olyan jelöltet állított a munkapárt, akinek családi tradíciói, politikai multja és fölfogása a legteljesebb mértékben harmonizálnak a kerület intelligens, elfogulatlan gondolkozásu és progresszív törekvésű polgárainak politikai hitvallásával. A nemzeti munka eszméiért lelkesedő és harcoló gárda tündöklő nevet irt lobogójára s ez a lobogó a döntő küzdelemben e diadal glóriájával fog ragyogni.

Mikor az eseményeknek hű tükrét igyekszünk nyújtani, be kell számotnunk arról is, hogy a Gerliczy Ferenc báró nevével harcoló párt is erős agitációt folytat, s pénteken a hazaérkező jelölt fogadtatására ünnepélyesen föl-vonult. Eddig úgy áll a helyzet, hogy Gerliczy báró nem lép vissza és ha változások nem állnak be, Návay Tamás és Gerliczy Ferenc báró pártja fog mérkőzni a választás napján.

S mérkőzés előtt lévén, természetesen élénk a város, választási lobogókat csapkod a szél, választási korifeusok járják kocsin az utcákat s élénk kommentárok kísérik az eseményeket pro és kontra.

Igy áll ma a helyzet, melyről különben itt részletesen is beszámolunk.

Jelölt: Návay.

A nemzeti munkapárt kibővített végrehajtó-bizottsága Rósa Izsó dr elnöklésével délután két órákor a Tisza-szálló hármasszámu helyiségében ülést tartott. Nagy érdeklődéssel néztek az ülés elé, mert már előre nyilvánvaló lett, hogy ezen az értekezleten hivatalosan állít képviselőjelöltet a szegedi nemzeti munkapárt.

Rósa Izsó dr miután üdvözölte a megjelenteket, vázolta a helyzetet és beszámolt a pártnak arról, hogy a legutóbbi értekezlet óta mi történt. Elmondotta, hogy a tegnapi esti pártértekezlet után táviratot intézett Jeszenszky Sándor miniszterelnöki államtitkárhoz, akit arra kér a táviratban, hogy küldjön sürgős értesítést arról, hogy mit tegyen a párt. Távirat föladása után nyomban megérkezett az államtitkárnak hozzá intézett levele, amelyben Jeszenszky Návay Tamást ajánlja az első kerület képviselőjének,